

Аналіз політико – правової діяльності ВРУ в напрямку утвердження демократичних цінностей після Революції гідності

Постановка проблеми. Головними аспектами, що призвели до змін в Україні, які удосконалили соціальний та економічний стан держави є реформи, що були впроваджені починаючи з 2014 року після повалення режиму Януковича. Вони спрямовані на повне реформування суспільного устрою та поетапне оновлення держапарату, що спонукають утвердженню демократичного політичного режиму в нашій державі.

Метою статті є аналіз діяльності Верховної Ради України по впровадженню конституційних змін в напрямку утвердження демократичних цінностей. Для висвітлення даної мети ми ставимо наступні **завдання:**

- проаналізувати діяльність Верховної Ради України;
- розглянути конституційні зміни на шляху до зміцнення демократії;
- розкрити специфіку впроваджених реформ на політичному рівні.

Виклад основного матеріалу. На початку 2010 р. відбулися чергові президентські вибори. Головна баталія за крісло Президента розгорнулась між Ю.Тимошенко та В.Януковичем. В особі В.Януковича Україна отримала першого партійного Президента. «Попередні глави держави або уникали партійного статусу, або задовольнялися статусом почесних голів (як у випадку з В.Ющенком)» [1], – засвідчив експерт, голова Ради «Лабораторії законодавчих ініціатив» Ігор Когут. Відразу після вступу на посаду Президента В.Янукович почав концентрувати владу й бізнес у руках правлячої партії. Так, для прикладу, 30 вересня 2010 р. Конституційний Суд України ухвалив рішення про визнання неконституційним Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року [2]. Таким чином, Україна за один день перетворилася з республіки змішаного типу у президентську республіку. Наступний крок до зміцнення влади було зроблено 17 листопада 2011 р., коли пропрезидентська більшість у Верховній Раді ухвалила Закон України «Про вибори народних депутатів України», який передбачав повернення до мажоритарно-пропорційної системи виборів. Пункт 3 ст.1 запроваджував пропорційно-мажоритарну систему виборів та передбачав формування парламенту з двох рівних частин [3]. У такий спосіб В.Янукович отримав ще більший вплив на парламент, оскільки ця зміна до Конституції позбавляла депутатів, обраних за партійними списками, власної позиції. Таким чином, вплив президентської влади поширювався на весь парламент. За силою впливу президентську владу 2010-2013 рр. можна прирівняти до влади Президента Л.Кучми 1995-1996 років.

Вдруге Майдан не допустив цілковитої узурпації влади Президентом та його спільниками. Період з 21 листопада 2013 р. до лютого 2014 р. увійшов у новітню історію України, як час Революції гідності. 23 лютого 2014 р., день після втечі В.Януковича з Києва, фракція Партії регіонів у своїй заяві всю відповідальність за ситуацію в державі поклала на Президента та його найближче оточення [4]. На позачергових виборах Президента України, що відбулися 25 травня 2014 р., у першому турі перемогу здобув Петро Порошенко. Із ухваленням Закону України «Про відновлення деяких положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р., [5] позачергові вибори до парламенту відбувалися 26 жовтня 2014 р. за змішаною системою. П'ять фракцій 27 листопада 2014 р. підписали коаліційну угоду «Європейська Україна». Серед депутатів Верховної Ради восьмого скликання є представники колишньої пропрезидентської Партії регіонів, яка трансформувалась у «Опозиційний блок». КПУ на парламентських виборах 2014 р. набрала 3,88% голосів, не пододала п'ятивідсоткового бар'єру і не пройшла до парламенту [6]. В ситуації неоголошеної війни, яка офіційно в Україні називається антитерористичною операцією, демократичні сили в значній мірі були консолідовані президентською партією БПП. Сумарний результат пропрезидентської політичної сили за результатами виборів 2014 р. становить 132 мандати. Фракція БПП на даний момент налічує 150 депутатів [7]. Таким чином, приклад

розподілу депутатів-самовисуванців підтверджує те, що вони є джерелом зміцнення пропрезидентських сил у парламенті. Отже, вплив Президента П.Порошенка на парламент є меншим ніж за президентства Л.Кучми та В.Януковича, але більшим ніж за В.Ющенком.

На початку нового політичного сезону під час форуму “Пріоритети року реформ, прискорити темпи, гарантувати сталість” коаліція РПП представила головні завдання для уряду та парламенту на 2017 рік. Ключовими завданнями на 2017 рік коаліція РПП визначила такі: створення системи антикорупційних судових інституцій; добросовісного та ефективного нового Верховного Суду; реформування міністерств; запровадження пропорційної виборчої системи з відкритими списками на виборах народних депутатів; розблокування ринку землі в Україні; створення конкурентних ринків електроенергії та тепла, підвищення енергоефективності житлового сектору; затвердження гарантованого державою рівня медичної допомоги. В Україні після Революції гідності здійснюється ряд реформ, які спрямовані на утвердження демократичного політичного режиму, зокрема; децентралізація, реформа місцевого самоврядування та влади, яка передбачає подолання викликів, що стоять перед країною; залежність регіонів від центру; інфраструктурна та фінансова слабкість громад; деградація сільських територій; високий рівень дотаційності громад; низький рівень інвестиційної привабливості територій тощо. Особливістю децентралізації влади в Україні є те, що одночасно триває процес реформи місцевого самоврядування, територіальної організації виконавчої влади, адміністративно-територіального устрою та державної регіональної політики. Реформа децентралізації включає в себе: завершене формування оптимальної для України систем адміністративно – територіального устрою; місцеве самоврядування забезпечене матеріальними, фінансовими та організаційними ресурсами для здійснення власних і делегованих повноважень; громади беруть участь у вирішенні питань місцевого значення; фінансування регіональної політики забезпечує розвиток та підвищує конкурентоспроможність громад і регіонів.

Наступною важливою реформою була впроваджена судова реформа, система юридичної освіти є комерційно орієнтованою, основою на радянських підходах до розуміння права, зосередженою на вивченні законодавства і відтворенні знань про нього. Ці проблеми знаходять своє віддзеркалення у правосудді. З часів Революції Гідності законодавець намагався створити суддям можливості для самоочищення та підвищення ефективності діяльності судів. Але ці можливості були використані для опору будь-яким прогресивним змінам та уникнення відповідальності. Внесені 2016 року зміни до Конституції щодо правосуддя створили гарні юридичні передумови для повноцінної судової реформи, зокрема щодо оновлення суддівського корпусу і зміцнення незалежності суддів, але водночас зумовили ризики встановлення політичного контролю над судами та консервації проблем у суддівському корпусі. Характерними рисами судової реформи вважаються: суттєво оновлені суддівські корпуси та підвищено підзвітність суддів; створено антикорупційний суд для розгляду справ про вищу посадову корупцію; досягнуто реальної незалежності суддів; запроваджено повноцінний суд присяжних. Важливою реформою на шляху до демократії є антикорупційна реформа, боротьба з корупцією залишається у суспільних очікуваннях першочерговим пріоритетом для реформ, за даними досліджень Фонду «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва» у 2015 та 2016 рок. За два роки ухвалено низку законів, що вибудовують нову систему органів досудового розслідування, обвинувачення та притягнення до відповідальності високопосадовців за корупційні правопорушення – Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру (САП). Ухваленими в червні 2016 року змінами до Конституції України щодо правосуддя та новим Законом «Про судоустрій і статус суддів» закладено можливості для утворення Вищого антикорупційного суду, що розглядатиме справи підслідності НАБУ. Нове антикорупційне законодавство передбачило розбудову системи корупції та створення Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК), яке опікується електронним декларуванням доходів та майна публічних службовців, запобіганням конфлікту інтересів, контролем за прозорістю фінансування політичних партій.

Антикорупційна реформа включала в себе наступні завдання: сформована цілісна система притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення; дієва система запобігання корупції в публічному секторі; ефективний державний контроль за дотриманням права на доступ до публічної інформації. Основу реформ також складає податкова реформа України, вона характеризується нажалі негативними рисами, зокрема це: система адміністрування податків є складною 2015 року на підготовку й подання звітності та сплату податків в Україні в середньому витрачали 350 год.; податкові органи уражені корупцією; рівень перерозподілу валового внутрішнього продукту через публічні фінанси є надмірним; дискреція робить платежі непередбачуваними, створює можливості для корупції та спотворює конкуренцію. Неминучі проблеми передбачаються і на інституційному рівні, державна фіскальна служба виконує низку невластивих їй функцій, розробляє податкову політику й законопроекти, надає офіційні роз'яснення щодо застосування законодавства тощо. Звідси випливають широкі дискреційні повноваження на трактування законодавства і застосування репресивних дій стосовно платників, що призводить до високого рівня корупції.

Висновки. Отже, перераховуючи все вище сказане можна дійти висновку, що в період відродження 2014 - 2017 рр. ВРУ здійснила низку нових законопроектів та повноважень, які на своєму шляху мають, як позитивні так і негативні риси, наприклад у судовій реформі зазначені такі недоліки: судді, які були призначені на п'ять років за часів Януковича, для безстрокового призначення будуть проходити лише кваліфікаційне оцінювання; статус цього суду не містить додаткових гарантій незалежності. Якщо брати до уваги податкову реформу, то частина платників єдиного податку буде вимушена піти з ринку або перейти в "тінь", оскільки вони не зможуть здійснювати прибуткову діяльність в результаті зростання витрат на сплату податків та зростання конкуренції і тому подібне. Отже, аспекти, що привели до змін в Україні, не є довершеними, і не відповідають повністю даним завданням, які були поставлені перед ВРУ.

Список використаної літератури:

1. Еволюція, сучасний стан і майбутнє політичних партій в Україні: позиції фахівців . Національна безпека і оборона Центр Разумкова. – №5, 2010. – С.35.
2. Рішення Конституційного Суду України №20-рп/2010 : www.ccu.gov.ua/doccatalog/document?id=122408
3. Закон України «Про вибори народних депутатів України» №4061-VI від 17 листопада 2011 р.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4061-17/ed20111117>.
4. Звернення парламентської фракції Партії регіонів до співвітчизників», 23 лютого 2014. <http://partyofregions.ua/news/5309dfd9f620d2f70b000031>.
5. Закон України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» № 742-VII від 21 лютого 2014 р.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/742-18>
6. ЦВК обробила 100% протоколів. «Свобода» не пройшла / Українська правда, 7 листопада 2014 : <http://www.pravda.com.ua/news/2014/11/7/7043599/>
7. Офіційний веб-сайт Верховної Рад: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_fractions
8. Реанімаційний Пакет Реформ <http://rpr.org.ua>
9. Гурик, М. І. Українська політична еліта: історичний огляд і перспективи розвитку // Інтелігенція і влада. – Одеса : Астропринт, 2006. – С. 67-73.
10. Гончарук, Т. В. Філософські проблеми державного управління [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Гончарук, М. І. Гурик, М. Л. Шумка ; відп. за вип. Т. В. Гончарук. – Тернопіль : Економічна думка, 2015. – 216 с.
11. Гурик, М. І. Концепція еліти В. Липинського: аналіз і перспективи / М. І. Гурик // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Культурологія», Острог, 2010.– С.121-126.

12. Гурик, М. І., Шумка, М. Л. «Каста луччих людей» у соціально-філософському вченні Дмитра Донцова / М. І. Гурик, М. Л. Шумка // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філософія». – Вип. 8. – Острог, 2011. – С. 36-46.